رهبران «اِکُوواس» برای مبارزه با تروریسم و بحران منطقه‌ای به توافق رسیدند؛

ترمیم معماری امنیتی آفریقا برای مهار کودتا

فرشاد گلزاری

قاره آفریقا از قدیم‌الایام تاکنون خصوصاً از منظر سیاسی دو مولفه منفی را در خود جای داده و حالا هم این روند به نوعی دیگر ادامه دارد. مولفه اول بحث فقر، بیکاری، خشونت و عدم توسعه است که به نوعی با تار و پود کشورهای حاضر در قاره سیاه یکی شده است.

اینکه چرا مردمان این جغرافیا با چنین پتانسیلی در حال دست و پنجه نرم کردن با فقر و هزار مشکل دیگر هستند و دامنه این بحران تا تهیه و نوشیدن یک لیوان آب آشامیدنی هم ادامه پیدا کرده، سوالی است که نه تنها سفیران سازمان ملل در این قاره بدان پاسخ داده‌اند، و نه سازمان‌های حقوق بشری برای آن ج.ابی ارائه می‌دهند.

بدون شک قاره آفریقا همانند خاورمیانه محیطی است که غرب بدان با چشم طمع نگاه می‌کند و روزی نیست که خبر بیگاری در کشورهای این قاره توسط شرکت‌های فرانسوی و انگلیسی به چشم نخورد؛ چراکه همچنان در قرن بیست‌ویکم صدای پای استعمار می‌آید و هیچکس هم نمی‌تواند آنرا تکذیب کند. عدم توسعه در آفریقا نه تنها یک بحران نقطه‌ای به حساب نمی‌آید بلکه این موضوع به سایر دولت‌ها هم سرایت کرده و در اینجاست که مولفه منفی دوم پدیدار می‌شود.

زمانی که دولت تضعیف می‌شود بدون تردید منابع مالی برای توسعه وجود نخواهد داشت و این روند تا جایی پیش می‌رود که مشکلات اقتصادی-اجتماعی در کنار هم قرار می‌گیرند و در آخر یک ضد امنیتِ مشخص پدیدار می‌شود. اینکه یک مشخصه ضدامنیتی به وجود می‌آید و در نهایت جو روانی و فیزیکی یک کشور بهم می‌ریزد موضوعی است که هر روز ما آنرا به نحوی در آفریقا شاهد هستیم که البته در خاورمیانه و جنوب آسیا هم چنین موضوعی قابل مشاهده است، اما در مورد کشورهای آفریقایی اوضاع تا حد زیادی فرق می‌کند.

بسیاری از منتقدانِ سیاست‌های غرب اعتقاد دارند که به صورت کلی آفریقای مرکزی و برخی از کشورها در جنوب و غرب قاره آفریقا دائماً متأثر از وقایع امنیتی است که این هم به دو بخش تقسیم می‌شود. بخش اول اقدامات و عملیات‌های تروریستی به حساب می‌آید که از سوی جریان‌هایی مانند الشباب، داعش و سایر زیر مجموعه‌های القاعده انجام می‌شود و بخشی دوم هم کودتاهایی است نظامیان این کشورها یکباره علیه دولت‌های خود ترتیب می‌دهند. به عنوان مثال طی دو سال گذشته کشورهایی مانند مالی، گینه و بورکینافاسو همگی شاهد خیزش نظامیان و اجرای کودتای نظامی بودند و همین مساله حالا به یک معضل جدی برای کشورهای مذکور تبدیل شده است.

رهبران «جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا» (اُکُوواس) اعلام کرده‌اند کَه یک گروه حافظ صلح منطقه‌ای را با هدف بازگرداندن امنیت و برقراری نظم قانون اساسی به آفریقا که شاهد چندین کودتا ظرف دو سال گذشته بوده، ایجاد خواهند کرد

هراس جامعه اقتصادی آفریقا از کودتا

همانگونه که پیش‌تر گفته شد، وقوع یک بحران و کودتا بدون شک در فاز اول بر فضای امنیتی و اجتماعی کشورهای آفریقایی تاثیر می‌گذارد اما باید متوجه بود که اقتصاد این کشورها هم از هرگونه کودتا و ناامنی گسترده در امان نیستند.

بر همین اساس رهبران «جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا» که به اختصار بدان «اِکُوواس» گفته می‌شود، اعلام کرده‌اند که یک گروه حافظ صلح منطقه‌ای را با هدف بازگرداندن امنیت و برقراری نظم قانون اساسی به آفریقا که شاهد چندین کودتا ظرف دو سال گذشته بوده، ایجاد خواهند کرد. توجه داشته باشید که اِکُوواس در سال ۱۹۷۵ میلادی با موافقت و امضای سند حقوقی- سیاسی توسط رهبراه آفریقای مرکزی و غربی تشکیل شد و حالا هم چیزی در حدود ۱۵ نفر عضو دارد. هشت کشورِ عضو اِکُوواس فرانسوی‌زبان بوده و همچنین پنج کشور انگلیسی‌زبان و دو عضو پرتغالی‌زبان به شمار می‌آیند و همین مولفه بسیار ابتدایی باز هم نشان می‌دهد که لندن، پاریس و مادرید به عنوان اتاق فرمان سه امپراتوری بریتانیا، فرانسه و اسپانیا همچنان نفوذ خود را در قاره سیاه حفظ کرده‌اند.

فارغ از این مسائل باید گفت که در نشست اخیر اِکُوواس رهبران این جامعه اقتصادی پس از آنکه ابوجا (پایتخت نیجریه) را ترک کردند در بیانیه‌ای اعلام کردند که رهبران این بلوک تصمیم گرفته‌اند تا سیستم امنیتی ما را مجدد بررسی کنند تا مطمئن شوند که ما از امنیت خودمان در منطقه محافظت می‌کنیم و یک گروه منطقه‌ای را به راه خواهیم انداخت.

رهبران این بلوک جزئیاتی درخصوص اینکه این گروه چگونه تشکیل خواهد شد، ارائه نکردند اما گفتند که وزرای دفاع ماه آینده میلادی با یکدیگر دیدار خواهند کرد تا درخصوص نحوه عملکرد این گروه گفت‌وگو کنند. در همین رابطه خبرگزاری فرانسه در گزارش خود درباره این نشست به نقل از عمر آلیو توری، رئیس کمیسیون اِکُوواس اعلام کرد که چندین کشور در منطقه از گسترش جهادگرایی رنج می‌برند که از جمله می‌توان به مالی، بورکینافاسو، نیجر و همچنین کشورهای دیگر از جنوب تا خلیج گینه اشاره کرد.

عدم دستیابی به موفقیت‌های سیاسیِ جمعی به‌نوعی نشان می‌دهد که در قاره آفریقا اگرچه بحران‌ها بیش از حد خطرناک شده، اما باز هم عده‌ای وجود دارند که نمی‌خواهند نظامیان از مسند قدرت کنار بروند. حال باید دید که آیا کشورهای عضو اِکُوواس می‌توانند نظامیان را از پشت میز سیاست به پادگان‌ها بازگردانند یا خیر؟!

خبرگزاری فرانسه در این گزارش نوشته است ارتش‌های ملی که عمدتاً در برابر تروریست‌ها در آن سوی مرزها ناتوان هستند، با بازیگران خارجی مانند سازمان ملل، فرانسه و روسیه همکاری می‌کنند و هیمن موضوع باعث می‌شود که نفوذ کشورهای خارجی در این منطقه افزایش پیدا کند و منافع آنها بر منافع ملی ارجحیت داشته باشد. در این نشست اما بسیاری از کشورهای سعی کردند تا کشور مالی و مقامات آنرا به باد انتقاد بگیرند. آنها نسبت به ادامه حبس ۴۶ سرباز متعلق به ساحل عاج در مالی ابراز نگرانی کردند و از مقامات کشور مالی خواستند تا این سربازان را تا پایان ماه جاری میلادی آزاد کنند؛ چراکه ادامه این روند می‌تواند همگرایی در آفریقا و به خصوص در اِکُوواس را با چالش روبرو کند. ساحل عاج مدعی است که این نیروها برای تهیه پشتیبان برای ماموریت حافظ صلح سازمان ملل در مالی و در تاریخ ۱۰ ژوئیه به این کشور فرستاده شده‌اند و به‌طور ناعادلانه بازداشت می‌شوند اما مقامات کشور مالی می‌گویند که این نیروها مزدور هستند و آنها را به اتهام تلاش برای آسیب رساندن به امنیت دولتی بازداشت کرده است.

آنچه در آخر باید موردنظر قرار بگیرد این است که رهبران غرب آفریقا که نگران بی‌ثباتی و سرایت آن به جای جای این قاره هستند ماه‌ها برای بازگشت سریع‌ترین حکومت غیرنظامی در سه کشوری (مالی، گینه و بورکینافاسو) که در سال‌های اخیر نظامیان آنها کودتا کرده‌اند، فشار آورده‌اند اما هیچ خروجی خاصی حادث نشده است. عدم دستیابی به این موفقیت‌ها به نوعی نشان می‌دهد که در قاره آفریقا اگرچه بحران‌ها بیش از حد خطرناک شده، اما باز هم عده‌ای وجود دارند که نمی‌خواهند نظامیان از مسند قدرت کنار بروند. حال باید دید که آیا کشورهای عضو اِکُوواس می‌توانند نظامیان را از پشت میز سیاست به پادگان‌ها بازگردانند یا خیر!

جهان نما

همزمان با تنش واشنگتن و ریاض؛

رئیس جمهور چین عازم عربستان می‌شود

به گفته تحلیلگران، ولیعهد عربستان این هفته میزبان رهبر چین در برهه حساسی از روابط ایالات متحده و عربستان سعودی است که نشان‌دهنده عزم ریاض برای عبور از یک نظم قطبی جهانی، بدون توجه به خواست متحدان غربی خود است.

به گزارش رویترز، «محمد بن سلمان» حاکم دوفاکتوی غول نفتی سعودی، پس از قتل جمال خاشقجی در سال ۲۰۱۸ که روابط عربستان و آمریکا را تحت تأثیر قرار داد، به صحنه جهانی بازگشته و در مقابل خشم ایالات متحده، به سیاست انرژی این پادشاهی ادامه داده و از فشار واشنگتن برای کمک به منزوی کردن روسیه سرپیچی کرده است.

شاهزاده بن سلمان در نمایش قدرتی به عنوان رهبر مشتاق جهان عرب، در جریان سفر شی جینپینگ، رئیس جمهوری چین که قرار است از روز سه‌شنبه آغاز شود، حکمرانان سراسر خاورمیانه و شمال آفریقا را برای نشست سران چینی-عربی گرد هم خواهد آورد.

ایهم کامل، رئیس بخش خاورمیانه و شمال آفریقا در گروه اوراسیا می‌گوید: ریاض براساس محاسبات استراتژیک کار می‌کند که باید با پکن همگام باشد، چون اکنون یک شریک اقتصادی ضروری و واجب است. به گفته تحلیلگران، گرچه ایالات متحده شریک منتخب کشورهای حوزه خلیج فارس است که برای امنیت خود به آن متکی هستند، اما ریاض در حال ترسیم یک سیاست خارجی است که در خدمت تحول اقتصادی ملی خودش است، زیرا جهان از هیدروکربن‌ها که رگ حیات عربستان است، دور می‌شود. ایهم کامل گفت: مطمئناً این خطر وجود دارد که گسترش روابط با چین نتیجه معکوس داشته باشد و منجر به شکاف بیشتر در روابط ایالات متحده و عربستان سعودی شود اما محمد بن سلمان مطمئناً این را از سر کینه ولجبازی دنبال نمی‌کند.

سفر شی جینپینگ در زمانی انجام می‌شود که روابط ایالات متحده و عربستان در پایین‌ترین حد است، عدم اطمینان بر بازارهای جهانی انرژی فشار می‌آورد و غرب یک سقف قیمت بر نفت روسیه تحمیل می‌کند و واشنگتن با نگرانی به نفوذ فزاینده چین در خاورمیانه چشم دوخته است.

بن سلمان به نشانه خشم از انتقاد ایالات متحده از سابقه حقوق بشری ریاض، در ماه مارس به مجله آتلانتیک گفت که برایش اهمیتی ندارد که جو بایدن، رئیس جمهوری ایالات متحده چیزهایی را درباره او درک نکرده باشد و گفت که بایدن باید روی منافع آمریکا تمرکز کند.

او همچنین در همان ماه گفت، گرچه ریاض قصد دارد روابط خود با واشنگتن را تقویت کند، اما می‌تواند سرمایه‌گذاری سعودی‌ها در ایالات متحده را کاهش دهد. عربستان سعودی در حال تعمیق روابط اقتصادی خود با چین است. این کشور بزرگترین تامین کننده نفت چین به شمار می‌رود، گرچه روسیه به عنوان عضو تولیدکننده اوپک پلاس، سهم بازار خود در چین را با سوخت ارزان‌تر افزایش داده است.

پکن همچنین برای استفاده از ارز یوان (واحد پول چین) در تجارت به جای دلار آمریکا لابی کرده است. ریاض قبلاً تهدید کرده بود که برای مقابله با لوایح احتمالی ایالات متحده که اعضای اوپک را در معرض شکایت‌های ضدتراست قرار می‌دهد، برخی از معاملات نفتی دلاری را متوقف خواهد کرد.

روابط ایالات متحده و عربستان در دولت بایدن که در حال حاضر بر سر حقوق بشر و جنگ یمن که ریاض رهبری ائتلاف نظامی آن را بر عهده دارد، متشنج شده است، به دلیل جنگ اوکراین و سیاست نفتی اوپک پلاس، بیش از پیش تیره شده است.

دیپلمات‌ها در این منطقه می‌گویند که انتظار می‌رود شی با خوشامدگویی مجللی نظیر آنچه سال ۲۰۱۷ در سفر دونالد ترامپ، رئیس جمهوری پیشین آمریکا به ریاض دیده شد، مواجه شود. بر خلاف آن، سفر ماه ژوئن جو بایدن که هدفش باز کردن یخ روابط با ریاض بود، چندان گرم نبود و دو طرف حتی دست ندادند و به کوبیدن مشت خود به یکدیگر اکتفا کردند!

خبر

صدراعظم آلمان:

جهان باید از جنگ سرد جدید اجتناب کند

اولاف شولتس، صدراعظم آلمان، نسبت به ایجاد جنگ سرد جدید از طریق تقسیم جهان به بلوک‌ها هشدار داد و خواستار انجام هر تلاشی برای ایجاد مشارکت‌های جدید شد. اولاف شولتس، صدراعظم آلمان برای مجله فارین افرز نوشت: غرب باید از ارزش‌های دموکراتیک دفاع کند و از جوامع باز محافظت کند، اما ما باید از وسوسه تقسیم دوباره جهان به بلوک‌ها نیز اجتناب کنیم. وی تاکید کرده است: این به معنای انجام تمام تلاش برای ایجاد مشارکت‌های جدید، عملی و بدون تعصبات ایدئولوژیک است. شولتس به ویژه چین و روسیه را به عنوان دو کشوری که تهدیدی برای دنیای چندقطبی هستند که برای غلبه بر آن نیازمند اتحاد قوی‌تر اروپایی و فراآتلانتیکی است، معرفی کرده و نوشته است: شراکت ترانس آتلانتیک برای رویارویی با چالش‌های ناشی از تهدید حملات احتمالی روسیه به قلمرو متحدان حیاتی است، در حالی که چرخش چین به سمت انزوا و رویکرد آن نسبت به تایوان مستلزم ایجاد مشارکت‌های جدید و قوی‌تر با کشورهای سراسر جهان از اروپا و آمریکای شمالی است. شولتز تصریح کرده است: آلمانی‌ها قصد دارند ضامن امنیت اروپا شوند آنطور که متحدان ما از ما انتظار دارند، پل ساز در اتحادیه اروپا و مدافع راه‌حل‌های چندجانبه برای مشکلات جهانی.

خبر

رویترز گزارش داد:

درخواست اپوزیسیون ونزوئلا از مادورو برای تعیین تاریخ مذاکره

اپوزیسیون ونزوئلا از دولت مادورو خواسته تا تاریخی را برای از سرگیری مذاکرات سیاسی در مکزیک تعیین کند. به گزارش رویترز، این درخواست از سوی اپوزیسیون می‌تواند به کاهش بحران اقتصادی و سیاسی در ونزوئلا منجر شود. هیات‌های دولت و اپوزیسیون ونزوئلا ۲۶ نوامبر پس از بیش از یکسال با یکدیگر دیدار و توافقی اجتماعی امضا کردند اما برای دیدار و گفت‌وگویی مجدد تاریخی تعیین نشده است. اپوزیسیون بعدا اعلام کرد که در دسامبر ۲۰۲۲ با حزب حاکم ونزوئلا دیدار می‌کند. اپوزیسیون ونزوئلا در بیانیه توئیتری خود بدون ذکر جزئیات اعلام کرد: دولت یکسری شرایط جدید برای پیشبرد گفت‌وگوها مطرح کرده است. جراردو بلاید، رئیس هیات اپوزیسیون گفته بود که مذاکرات وارد فاز چالشی از جمله مسادل سیاسی و حقوق بشری شده است. اپوزیسیون ونزوئلا همچنین اعلام کرد: ما می‌خواهیم رئیس جمهوری ونزوئلا تعهداتی را که در نشست مکزیک مطرح شد، به تاخیر بیندازد و به سرعت یک تاریخ تعیین کند که بهتر است در دسامبر باشد تا به گفت‌وگوها در چارچوب آزادی و سیاست همانطور که توافق شده بود، ادامه دهیم. طرف‌های مذاکره کننده در نشست نوامبر در مکزیک بر ایجاد یک صندوق به ریاست سازمان ملل با پول‌های بلوکه شده ونزوئلا توافق کردند.

راهپیمایی چپ‌های ایتالیا در اعتراض به ارسال سلاح به اوکراین

معترضان جناح چپ با تجمع در خیابان‌های رم خواستار افزایش دستمزدها شده و دولت ایتالیا را به خاطر تمدید دستور صدور سلاح به اوکراین تا ۲۰۲۳ محکوم کردند. به گزارش راشاتودی، این راهپیمایی اعتراضی که توسط اتحادیه تجاری USB ایتالیا برگزار شد و مورد حمایت برخی از گروه‌های چپ‌گرای سیاسی قرار گرفت، با حضور هزاران معترض در خیابان پیازدلا ریپابلیکا انجام شد و معترضان شعار سلاح بر زمین بگذارید، دستمزدها را افزایش دهید سر دادند. این اتحادیه تجاری پیش از این اعتراضات در بیانیه‌ای اعلام کرد: دولت جورجیا ملونی، نخست وزیر ما را بیش از پیش گرفتار گرداب جنگی با نتایج و پیامدهای غیرقابل پیش‌بینی فرو می‌برد. با وجود اینکه اکثریت مردم علیه جنگ و افزایش هزینه‌های نظامی هستند اما دولت ایتالیا به صورت آشکار یک کشور فعال و متخاصم بوده که حجم ارسال تسلیحات به اوکراین را هم افزایش داده است.

حمله معترضان به ساختمان استانداری سویدا در سوریه

وزارت کشور سوریه از حمله گروهی به ساختمان استانداری سویدا و به آتش کشیدن اسناد و مدارک موجود در آن خبر داد. به گزارش سانا، وزارت کشور سوریه در بیانیه‌ای در این باره اعلام کرد که یکشنبه یک گروه قانون شکن با به آتش کشیدن تایرهای خودرو برخی جاده‌ها در استان سویدا را مسدود کردند. در این بیانیه آمده است: گروهی از افراد که برخی از آنها مسلح بودند به سمت ساختمان استانداری سویدا حرکت کرده و اقدام به تیراندازی کردند که در نتیجه آن یک نیروی پلیس شهید و تعدادی نیز زخمی شدند. وزارت کشور سوریه در ادامه گزارش داد: قانون شکنان وارد ساختمان استانداری شده و اقدام به شکستن وسایل و اثاثیه دفتر استاندار کرده و بخش زیادی از محتویات و اسناد ساختمان استانداری را به سرقت برده‌اند و ساختمان و خودروهای اطراف آن را به آتش کشیدند.